

16/12/84

La torre de guaita

Ens sorprèn — i ens dol — de llegir en una narració destinada als infants, recentment publicada, la denominació "torre de vigia", la qual, a més, com confirmant la seva suposada validesa, apareix explicada en un d'aquests glossaris que és freqüent d'afegir, com a apèndix de caracter didàctic, als textos d'aquesta mena. Sembla, doncs, que l'ús d'aquesta denominació, "torre de vigia", no obeeix a un simple lapsus sinó a la convicció que es tracta d'una expressió de bondat indubtable. No en dubtaran, en tot cas — per això hem dit que ens dolia l'ús d'aquesta denominació —, els infants que la llegiran i als quals s'explica la seva significació.

I, tanmateix, nosaltres estàvem ben convençuts que la denominació *torre de guaita* — en lloc de "torre de vigia" — era una denominació usualíssima, coneguda de tothom, si més no, de qualsevol persona una mica familiaritzada amb l'expressió viva de la nostra llengua. És cert que de les torres de guaita pròpiament dites, tan abundants en algunes de les nostres comarques, hom en sol dir, popularment, *torres de maros*, però qualsevol persona coneixedora de la nostra història sap que aquestes torres eren, en realitat, torres de guaita (o de defensa), i mai no ho hem sentit explicar altrament. La Gran Enciclopèdia Catalana ho explica clarament i reproduïx la fotografia d'una d'aquestes construccions, la Torre d'en Nadal, que l'autor de la narració al·ludida deu conèixer molt bé, com a il·lustració gràfica d'aquesta denominació concreta, *torre de guaita*.

Com es sabut, *guaita* és un mot d'origen germànic (anglès *watch*, alemany *wachen*), que en les llengües romàniques perviu especialment en català, i que tant designa el fet de guaitar com la persona que fa la guaita. I del qual hem tret el verb *guaitar*, tan viu i popular. En canvi, *vigia*, tot i pertanyer a una família de mots ben representada en la nostra llengua, no sembla pas que s'hi hagi arribat mai i en presència dels nostres dictionaris: segons Coromines, el castellà el deu al portuguès. És cert que el Diccionari Fabra, que no l'admet, l'usa en la definició de *guaita*, però aquest lapsus ja fou advertit fa temps pel professor Elias i Busqueta a la Secció Filològica, que, ens van dir, determinarà l'esmena oportuna. Contra l'estrany *vigia*, doncs, tenim el genuí *guaita*, aplicable a tots el casos, incloent-hi el de *torre de guaita*.